

Oddělení pro komeniologii a intelektuální dějiny raného novověku

Vás srdečně zve na prezentaci knihy a přednášku

DEFINOVAT A KOMBINOVAT KOMENSKÉHO PROJEKT POSLEDNÍHO JAZYKA

kterou prosloví

Mgr. Petr Pavlas, Ph.D.

Oddělení pro komeniologii a intelektuální dějiny raného novověku FLÚ AV ČR, v. v. i.

11. 4. 2019 od 16.00

zasedací místnost CMS, Jilská 1, Praha 1

Jan Amos Komenský zaujímá v literatuře k dějinám hledání dokonalého jazyka zvláštní postavení: každý ho zmiňuje, téměř nikdo mu však nepřisuzuje zásadnější roli či originalitu. Cílem tohoto příspěvku bude ukázat, že Komenského projekt dokonalého jazyka v něčem originální byl, a sice ve svém spojení přísně racionalistického přístupu s hluboce eschatologickým, dokonce milenaristickým očekáváním. Přednáška proto nahlédne Komenského podnik jako logicko-teologický, a tímto prizmatem jej uvede do souvislostí intelektuálního prostoru raně novověké republiky učenců. Nejdůležitějším Komenského přímým inspirátorem se přitom ukáže být francouzský minorita Marin Mersenne, a to především svým „harmonickým“, totiž kombinatorickým přístupem k hledání nejlepšího z možných jazyků. Hypotézou přednášky bude mimo jiné, že Komenský je historicky vůbec prvním autorem, který zařazuje kalkulace kombinatorické matematiky do pojednání o obecné jazykovědě. K jazyku jedniček a nul je zde samozřejmě ještě daleko, přesto – jak bude nastíněno – již v 16. a 17. století tak lze sledovat jakousi prehistorii úvah vrcholících v binárním počítačovém kódu, tomto současném „dokonalém jazyce“ *sui generis*. V závěrečné části přednáška vyústí tam, kde dosahuje svého nejzazšího teologického horizontu i Komenského idea dokonalého jazyka: v eschatonu, tedy při posledních věcech. Dle Komenského již zní polnice sedmého anděla a milénium je na dosah, proto lze doufat v brzké naplnění i naší touhy po dokonalém jazyce. Svaté Písmo tento jediný, poslední a dokonalý jazyk přislíbuj, domnívá se a dokládá to mnoha výmluvnými biblickými obrazy, neopouštěje přitom ani na okamžik své racionalistické pozice založené na požadavku kombinování definovaného, požadavku, který za svůj přijme i Leibniz.